

4 Иблис инсанарин
варитлан
ахью душман ву

5 Гъамрар чарасуз
аьгъяди ккунду

7 Гимихъ

НА ТАБАСАРАНКОМ ЯЗЫКЕ

МУСУРМНАРИН ГАЗАТ

Никягъ апувал ва тлалакъ тувувал Ислам диндиъ

Пайгъамбарин ﷺ нивгъар гъягъюз фу ляхин себеб
гъабхъну?

Агъмад-гъяжи Маматханов

Пайгъамбарин ﷺ гъядисариъ
дупна: «Зина апувал футна-
йиз, инсанар йивну йиклувализ,
мархъ хътабтлувализ, берекет
циб хъувализ, инсанариз аьгъ-
дру жюрейин иццрушнара ара-
йиз гъювализ себеб шулу». Му
ляхнарихъан ихъ халкъ уьхбан
бадали къюб рьякъ а: сабпи рьякъ
- диндин аьгъювалар ва иман
мюгъкам апувал; къюбпи рьякъ
- хизан ккебгъувал.

му ляхин къваин апури, дупна: «Ичв
учвкан учвуз хпар апувал Аллагъдин
ﷻ ниъматарикан ву, гъадрарихъди
учвуз сикинвал бихъур».

**Хизан ккебгъуваликан фу
мянфяат а?**

1. Ухъуз Пайгъамбари ﷺ гъапиган-
си, гъякълу, дугъри велетди, чан апури
аьмалариинди, кечмиш духънайи
абйир-бавариз мянфяат хуру.

2. Хпир хъайири чан фикрарра ва
уларин лигувалра гъярамдихъан уь-
хюру.

3. Чан шагъватI гъялалвалиинди
тямин апури.

Пайгъамбар ﷺ бабкан
гъахъи ваз мубарак ибшри!

Вари мусурмнар Пайгъамбар ﷺ бабкан гъахъи ваз улубкъбахъди къваантлан
тебрик апурача! Дугъриданна, ихъ ккуни Пайгъамбарин ﷺ ухъуь игътияж'вал
адар, амма ихъ Дугъаь игътияж'вал айихъ. Дугъу ухъуз гъаму дюн'яйиь насигъят
тувруган, игътияж'вал ади гъабхъну, гъамусра игътияж'вал айихъ ва Гъиямат
йигъанра Дугъан шафааьтдикк игътияж'вал хъибди.

Ккун апурача Аллагъдикан ﷻ ухъуз варидариз жандин сагъ'вал, къван шад-
вал, бахтвал ва ухъу вари гъякъ ракъ'ин алаувал!

Редакцияйин коллектив

Аьлимари халкъдиз гизаф мянфяат тувру

Рамалдан-эфенди ибн Шихмягъмад ал-Бухънагъи
(1890-1970 й.)

Саб ражари Сувакк мягъялиан
Гъяжимягъмад кпуру кас Гъе-
сихъна шейхарин никъариина
ва тларикъат бадали гъушнийи.

Дугъу душваь ушвар дисури,
даима ибадатвал апури, Алла-
гъу Тааьла къваина хури хайлин
вахт адапну. Му ляхнар тамам
дапну, думу гъулаз хътакнийи.
Рьякъра Халагъ ва Бухънагъ гъу-
ларианмина вуйи. Бухънагъ гъу-
лаь дугъаз гъирагъдихъ хъайи
хулаь дергуз ккун шул, фици-
ки хъяхъдин вахт вуйи. Икриъ

Рамалдан-эфенди деънади шул,
ва, дугъаз туву салам гъадаб-
гъубси, Рамалдан-эфенди гъя-
аьлхъю.

- Фтиин аьлхъюрава, Аллагъдин ﷻ
луки? - хъял кади гъерху му касди.

Узу ув ин аьлхъюраза, - жаваб ту-
ру Рамалдан-эфендийи. - Уву Халгъан
удучIвган, узуз уву тларикъатдин палат
алди гъяркъюнзуз ва уву устаз ву кпури
гъисаб гъапунза. Багахъ гъахъиган, яв
рьякъ хъапувалиан уву устадрин мута-
аьлим вуйивалин гъаври гъа-
хъунза.

» 5

Му ляхникан фукъадар ахью зарар адаринхъа?

Арагъ уьхъру ксари чпира, чпин хизанарра исккан апури

Аьбдулла Аьшурялиев
Агъул райондин Ричла гъулан имам

Ички уьхъивал гъижрайинди
3-пи йисан гъадагъа гъапнийи.
Думу гъадагъа апувал яваш-
явашди гъабхънийи, гъаз гъа-
пиш аьрабариз ички уьхъуб кку-
ни ляхин вуйи. Ички уьхъива-
лин гъякънаан вуйи сабпи аятдиъ
дупнайи (мяна): «Дурари гъерх-
ра увхъан (я Пайгъамбар ﷺ) чяхи-
рикан ва азарт тамшйирикани, уву

йип, дурариъ ахью гунагъ ва инса-
нариз мянфяатра а, амма зарар
артухъ ву» (сура «Бакъара», 219).

Азарт тамшйирикани вуйи мянфя-
аьт, му ляхнийин гъабхъибдикан дура-
ри аьжураризра тувуйи ва гъацира
му ляхин аьрабарин аьдат вуйи. Хъа
арагъдикан - тляаьм ва шадвал. Хъа-
син саспидар мусурмнари уьхъалан
къяляхъ Къур'ан урхруган гъалатIар
апуруган, Аллагъу Тааьлайи думу гъял-
наь ади гъудган апуб гъярам
гъапну ва гъапну.

» 6

Никягъ апувал диндихъди аьла-
къалу ляхин ву, думу аьдатарикан
вуйиб дар. Ухъуз думу, сабпи нубатнаь,
Пайгъамбарин ﷺ Сунна ву.

Аби Яълайихъан дупнайи гъя-
дисдиъ дупна: «Йиз Сунна - никягъ
апувал ву, шлиз йиз дин къабудди
вуш, думу Суннайихъди гъарахри».
Абу Пъурайрайихъан дупнайи гъядис-
диъ дупна: «Эгер учвухъна, ичв шуран
хил ча кпури, гъафиш ва учвуз думу
касдин диндин тереф къабудди вуш,
тувай швушвди, дарш футна хъибди».

Аллагъу Тааьлайи инсанар жиларди
ва дишагълийирди халкъ апувал ахью
ниъмат ву. Хпир айивал Аллагъдин ﷻ
ахью ниъмат ву, ва Дугъу Къур'андиъ,

Пайгъамбари ﷺ Чан насигъятдиъ,
аьсгъябарихъинди илтIикIну гъапну:
«Ичв хпарихъди сагIи хувалинна кми-
ди Аллагъдихъан ﷻ саваб гъадабгъу-
рачва. Учвуз гунагъ шулу, эгер учву
гъярамвалиинди думу ляхин апураш,
ва саваб шулу, эгер гъялалвалIинди
апуруш».

4. Гъаму дюн'яйиъра, Аьхират-
диъра жилирна хпир чиб-чпиз кюмек
шулу. Учву фикир апIинай: эгер жили-
ри ляхнийин гъюблан къяляхъ хураг
гъязур апури, ккурттар урччури ва
жара ляхнар апури гъахънийиш,
дугъаз фукъан читинди шуйкIан!..

» 3

Редакторин колонка

«Яшлу абйир-бабариз лигуб герек вуйинхъа?»

Ассаламу алейкум, гъюрматлу мусурмнар! Гъаму бицли макъалайиъ, Аллагдайн ﷺ амринди, саб ихъ Табасарандиъ ваъ, вари йишвариди учруди дийибгънайи месэлайикан улхуз ккундузуз. Ухъуз Аллагдайи ﷺ хпир, веледар, мал-девлет тувну клури, къаби абйир-бабар ярхла дапину ккундар – гъадрарра Аллагдайн ﷺ амринди айидар ву. Му дюн'яйиъ ухъуз тувнайиб вари ухъхъан гъадабгъурайи имтигъан ву, ва гъаму имтигъандиан ихъ Аъхиратра асиллу шулу. Хъа баяри, ясана шубари чпин къаби абйир-бабар ярхла гъапину, клури гъебхъиган, киваз лапра ищцру аплуру. Му ляхин гизафдари чпин хпарихъ хъпехъури аплури шулу. Эй инсан, му дюн'яйиъ жвуван аба ярхла аплурава, Аъхиратдиъ яв ляхнар фици шуйкдан? Дишагълийири футнйир аплури шулайи гъамцдар ляхнариъ саспи жиларра думу футнакрарин терефнахъинди илдицури шулу. Футна аплури жилирин, йиз фикриан, жилирвал гъабгъюру ва инсанарин арайиъра думу киматсуз шулу.

Абйир-бабариз гъюрмат дапину ккуниваликан ухъуз гизаф ебхъурахъуз, амма гъаз-вуш саспидариз хпири клуруб утканди ебхъуру. Мушваъ хпир думукъан тахсиркар аплуз шулар, фицики жилир жилирси гъахъиш, хпири жилиризи даккниб дараплу. Фикир апинай, гъадму абайина бабу, учву арайиз адагъбан бадали, фукъан зегъметар гъизигнуш. Жараб фуклара ккурдарза, гъаму ляхниканкъан фикир апинай. Ухъу бадали дурари фукъан вушра зегъметар зигура. Аллагдайхъан ﷺ гучи апинай, эй мусурмнар! Саспидари му ляхнар гъадмукъан ашкъниинди аплуруки, гъелелиг имбударизра кмиди ктибтуру. Му ихъ Дагъустандин жиларин жилирвал набшдикдан, ихъ абйирира гъамци аплури гъабхънийкдан?! Гъамциб чухсагъул пуз клури, дурари ухъу арайиз адагънийкдан?! Фикир апинай, аъзиз ватангълийир!

Хъа сабсана месэлайикан ухъу кивагълан гъархрахъа. Ухъу фици ихъ абйир-бабариз гъилигиш, ихъ веледарра ухъуз гъаци лигиди. Узу му ляхниз гизаф фикир туври шулза: фуж чан абйир-бабариз лигурдарш, дугъазра чан веледар дилиграваликан аъгъю шула. Саб терефнаан мициб агъвалатниин мюгътал хъуз ляхин адар, фицики Гъияматнаккна вахтар ву ва мицдар аламатар йигълан-йигъаз артухъ шула.

Гъарурикан ккун аплураза, ичв веледариз Исламдин агъювалар тувай, гъаци гъабхъиш, дурарикан учвуз гизаф мянфяаът хъибди ва, гъадму гъисабнаан, аба-бав ярхла аплувал Шариатдиъ гъадагъа дапйнайи ляхнаркан вуйивал дурариз мялум хъибди. Му ляхникан биклруганна кмиди гучи шулу, жвуван ватангълийири, багахълуири гъамци аплруган, дурариз фици му ляхин дйай пуз шуйкдан клури. Му ляхнар гизафси хулан ахъюр хпир гъахъиган шулу. Гъаз улихъдин вахтари мици дайи? Ахъю хизанар, саб жюрейин сес дарапди, сагиди яшамиди шуйи, хъа гъамус абйирхъди сар швушв хулаъ гъузну шулу ва дугъазра, къабидар ву клури, дурар бегелмишди шулдар. Думутдан савайи къабидарихъди яшамиди хъувал гъамус саспидари аъйибнан ляхин вуди гъисаб аплура. Яраб иблисди ухъу фукъан алдатмиш аплурайкдан? Гъеле лигархъа, дицдар ксар къаби гъахъиган, дурариз фужар лигидиш.

Гъит Аллагъ ﷻ ухъуз кюмек ишри ва Чан рягъимлувалихъан ухъу ярхла дарапди! Амин!

Увуз пайгъамбрарин ирснакан гъадабгъ

«Пайгъамбрарин тарих. 2 том»

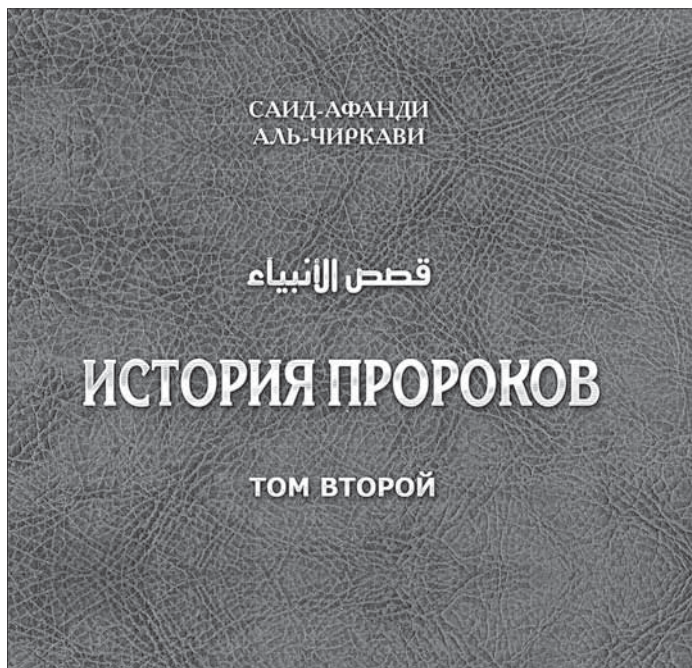
Накъшубенди ва шазали тларикъатарин шейх Саид-эфенди аль-Чиркавийин «Къисасуль амбия (Пайгъамбрарин тарих)» китабдин къюбпи том удубчевна.

Саид-эфендийи му китаб урхрудар гъаври шлуганси ва утканди пайгъамбрарин къиса арайиз адабгъна. Дугъу му китаб тафсирариан ва гъядисариан гъибикну.

Му китаб авар чалнаан рус чалназ М.М. Пъжиевди, С.М. Султанмягъмадовди, Г.А. Ичаловди илтликну.

Китабдин аъхиритъ Саид-эфендийи дйибикна: «Я Аллагъ ﷻ, му биклуз узу лайикъ даршра, гъаму ихтилат халкъдиз мянфяаътлу апин, ва му чал марциб апин. Узхъан гъюрматлу Агъмаддиз ﷺ, дугъан хизандиз, асгъябариз, гъацира гъакъ рякъюъди душну, Яв Шариат гъюбхю ихъ умматдин имамариз салават ва салам хъадап.

Амин Аллагъ, я Аллагъ! Амин Аллагъ, я Аллагъ! Амин Аллагъ, я Аллагъ! Къабул апин, я Аллагъ!».

Юристар мусурман дишагълийириз кюмек аплури!

Ихъ гъюкуматдин къанунариинди дишагълийириз ягълухъ алабхъуз ихтияр тувну ади вушра, саспидари ихъ мусурман чйириз Шариатдиъ улупнайиб аплуз манигъвал аплуру. Дурарикан саспидар му ляхнин гъакънаан Духовный управле-

нийиз гъюру, саспидар исламдин СМИ-йиз илтликну.

Диндин къанунарихъди гъягъюз ккуни мусурман дишагълийириз ляхниъ ясана урхурайиган гъиччаб алмабхъанай клуру ксарра шулу. Саспидар вахтари дурари гъиччаб

алидар исккан апайин, фу-вуш саб ляхин аплурча клури гучларра кмиди ккаъру. Базариинна гъушу гъиччаб али дишагълийиз магъа «вагъабистка» гъюра клуру дюшюшарра гъахъну. Учвуз шубарихъан гъиччаб сеbeb вуди ляхниз дисурдарчу клури кагъзар гъюру. Гъацира кагъзар хътауру абйир-бабари чпин веледариз школайиъ мялимари гъиччаб алди гъитурдар клури.

Гъамцдар дюшюшариъ ихъ саспидар мусурмнар из фу дапину ккундуш аъгъдар!

Гъаци вуйиган ва гъамцдар ляхнар гизаф шлуган, юристар-мусурмнар ин саб группа гъамцдар дюшюшар ихъ республикайиъ шулуш, дурариз пулихъ дарди кюмек аплурча клури ДУМД-диз илтликну.

Гъарсаб дюшюшдиз прессайиъ лапра ахъю фикир тувиди.

Кюмек лазим вуш зенг апинай: 8-988-291-64-63.

ДУМД-ин пресс-служба

Р. Къадиров: Дишагълийири ккурттариз фикир тувну ккунду

«Йиз фикриан ляхниз гъягъруган, гъягъдиз удучлвруган, дишагълийири чпин ккурттар циб нач даршлуганси алахъну ккунду, яни арццну алахъну ккундар», - гъапну Къадировди.

«Эгер ляхниз гъягъруган, дишагълийир гъаци гъягъюруш, жиларихъан бегъемди, лайикъ вуйибси ляхин аплуз даршул. Дурарин клул'ин ягълухъ, жандиин вари абцдрайиб ваъ, хъа жандак ккебккру палат дубхъну ккунду», - къайд гъапину Къадировди.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Ответственный секретарь
Ахмед МАГОМЕДОВ

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.

Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2.950 экз.
Сдано в печать 14 февраля 2011 г. в 19:00

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.

По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан – 8-988-699-28-24 по г. Махачкале – (8722) 914-222.
E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

Никягъ апувал ва тлалакъ тувувал Ислам диндиъ

1 « Тлалакъ тувувал

Му ляхниъ саб ужуб дарубра алабхъуб мумкин ву – тлалакъ тувувал.

Гьядисдиъ дупна: «Ихтияр айи ляхнариккан Аллагъдиз ﷺ варитан даккниб тлалакъ тувувал ву». Хъа иблис-диз тлалакъ тувувал варитан ккуниб ву, гъаци вуйиган, иблис жилирна хпир жара апуз чалишмиш шулу, фицики тлалакъ тувувалиъ иблисдиз мянфяаът рябкъюра:

1) Тлалакъ тувбалан къяляхъ, дурарихъан дишлади хизан ккебгъуз шулдар, ва гъадму вахтна шейтнхъан лапра рягъятди дурариз зинавал апуз гъитуз шулу.

2) Дурар хизандиз гъазанмиш апувалин савабнахъан шулу, фицики хизандиз гъазанмиш апувал ибадатваларикан ву. Гъацира ккуртгар урчруган, ипруб гъазур апруган, ва гъж. хпириз саваб шулу, тлалакъ тувбалан къяляхъ, му ляхнихъан думу ярхла шулу.

3) Шубуб ражари тлалакъ тувну ва хъанара сатиди яшаммиш шлу дюшюшарра шулу, му ляхин гъярам ву ва зина апувализ барабар ву. Му ляхин хъпан къяляхъ, саспидар жюрбежюр йишварихъна гъягъюру, чпиз шубуб тлалакъдихъан хъанара сатиди яшаммиш хъуз себебар агури. Дурариз ихтияр тувру ксарра шулу. Ухъуз агъяди ккундуки, Аллагъди ﷻ гъярам гъапуб сарихъанра гъялал апуз дуршул.

4) Эгер дурарин веледар ади вуш, дурариз лайикълу фикир ва тербия тувуб лап къит шулу, хъа абйир-бабар жагъил ксар (диндин илим адрудар) вуш, дурари чпин гъюжатарихъ иштирак хъуз веледарра мажбур апури шулу, амма му ляхни веледариз зарар тувру ва Шариаътдиндира ихтияр адар.

Тлалакъ тувувалин аьлхъбан себеб.

Никягъ апуру вахт, аьдат вуди, дишагълийин вартан утканвал, гюрчегвал айи вахт ву. Амма сациб вахтналан, думу дада гъахъихъан, дугъан утканвал циб шулу, ва хпириз иллагъки гъаму вахтна тлалакъ туври шулу. Амма тлалакъ тувувалин фикир кади, Пайгъамбарин ﷺ улариан нивгъар гъушнхий.

Сад йигъан Пайгъамбарихъна ﷺ сар дишагъли гъафнийи ва гъапнийи: «Я Аллагъди ﷻ Гъаьнайир, швуваз гъягъруган узу жигилди, утканди, девлетлуди вуйза. Амма йисар гъягъюри, йиз утканвал циб гъабхъну, багахълуйир ярхла гъахъну, девлет имдар, ва, гъаму ляхнар себеб вуди, йиз жилири узуз тлалакъ тувну. Дугъкан узуз веледар

Гьядисдиъ дупна: «Ихтияр айи ляхнариккан Аллагъдиз ﷺ варитан даккниб тлалакъ тувувал ву»

азуз, эгер узу дурар дугъахъди гъитиш, узу фуклара дарди гъузразу, хъа узухъди гъитиш – дурар гашвалиъ хъиди». Пайгъамбар ﷺ дугъахъ хъпехъну, хъасин дугъан улариан нивгъар гъушнхий. Думу саб къадар вахтна фуклара пуз даршули гъузнийи.

Хпир веледар гъапган, дугъан утканвал имишра, жилир, хизан гатлабхъну, жарарихъна гъягъюру. Гъаз? Эгер увхъан хъанара хпир апуз шулуш, апин, амма яв хпир ва веледар ярхла мапан. Саб гъякълу себеб адарди тлалакъ тувувал гъярам ву. Саспи аьлимари му ляхин карагъат ву клура, хъа саспидари – гъярам. Му ляхин апбинди вари гъизигу зегъмет батил апурава. Ислам диндиъ му ляхин гунагъ ву.

Гъацира тлалакъ тувувализ себеб вуди шулу дишагълийи гъарган чан жилириъ «узуз тлалакъ тув!»; «узхъан жара йихъ!» клури хъувал – гъамци дугъу чан жилириан му гафар гужнинди уьчюгъюру. Хъасин думу ляхнин гъяйифар зигуру. Тирмизийи хътапу гъядисдиъ дупна: «Саб себебра адарди жилириккан тлалакъ ккун апуру хпириз Женнетдин нигъкан кубкъидар». Эгер жилири дугъаз ипруб, алабхъруб, дахъуз йишв тувурдарш, думу жара ляхин ву. Амма саб себебра адарди тлалакъ ккун апувал гъярам ву.

Тлалакъ фици туввиш ужу ву?

Эгер сатиди яшаммиш хъуз шуларш ва тлалакъ тувувалтан жара рякъ фуклара адарш, тлалакъ тувруган, гъамци апул ужу ву:

1) Тлалакъ, хпир палтарикан духъну адру ва сатиди хъубра адару вахтна тувуб.

2) Шубуб тлалакъ дишлади тутрувуб, сабан саб тувуб. Эгер дугъу шубуб тлалакъ дишлади туввиш, жилирихъан, думу жарариз душну, дурар сатиди духъну, гъадгъахъди жара дархъидикъан гагъди, думу къяляхъ апуз шулдар. Хъа саб тлалакъ туввиш, иддайн вахт имиди, дугъхъан думу къяляхъ апуз шулу, иддайн къяляхъ – думу азад дишагъли шулу, чаз ккундуш, жарариз гъягъюз шулу, ккундуш - хъанара гъадгъаз гъягъюз.

3) Тлалакъ тувруган, гъюжатар дарапул, чпи-чпиз лазим дару гафар дарапул, чпин арайиъ гъабхъиб ачмиш дарапул ва саб фука пешкешди тувуб.

4) Эгер веледар ади вуш, сабпи нубатна гъадариз лигуб.

Ужу хъибди, эгер гъаму суларин гъякънаан агъю ксарихъан, имамарихъан гьерхиш. Хизан ккебгъруган, ухъу имамдихъна гъягъюрухъа, ва хизан ккадабхъруганра гъадгъахъна гъягъюб ужу ву.

Гунгъар дархъбан бадали, са-сарди айи ксариз хизан ккебгъуз кюмек дапну ккунду. Жилари чпиз агуру, хъа дишагълийири чпиз жилар агрувализ ухъухъ ужуйи лигурдар. Дурар гъякъ дар! Исламдиъ, жиларизси, дишагълийиризира чаз уьмрин юлдаш ктагъуз ихтияр а.

Гъацира абйир-бабариз пуз ккундузуз: фицдар вушра аьдатариз лигури, ичв веледарин хизан ккебгъуз къан мапанай - эгер дурари зина гъапиш, гунагънан тахсирклар учвур хъидичва, фицики му ичв веледарин улихъ вуйи жвуван фарзар тамам дарапувал гъисаб шула.

Бицидарин тербияйиз аьхю фикир тувну ккунду

Сабина Муртазалиева

Лайикълу гъюрмат айи Пайгъамбарин ﷺ клури гъахъну: «Сабпиб, бицириъ фу улупну ккундуш, Аллагъ ﷻ Сар вуйивалин гъякънаан шагъидвал апуру гафар ву: «ла илагъа иллагъа...» Бицир ургуд йисандин яшназ гъафиган, дугъаз гъудган апбан къай-дйириккан улупуб лазим ву.

Бицидариз шубуб шейъ ккун апуз вердиш апинай: сабпиб - Пайгъамбарихъна ﷺ ккунивал улупуз, къюбиб - Пайгъамбарин ﷺ хизан ва багахъна вуйи багахълуйир ккун апуз, шубубпиб - Къур'ан урхбахъна ккунивал улупуз, фицики Къур'ан агъю ксар аьхю дивандин Йигъан Аллагъу Тааьлайин тахтан сирникк хъиди, пайгъамбарихъди сатиди ва жара гъякълу динагълийирихъди, гъаддин гъайри жара жюрейин сирин адруган».

Аьхю диван апуру Йигъан шли учв дюн'айиъ яшаммиш шули имиди чан веледиз Къур'ан урхуз улупнуш, дугъан клу'ин женнетдин вуйи тахт (корона) илипиди. Жарануб гъядисдиъ дупна: «Шли Къур'ан к'ваьланди агъю гъапнуш ва гъаддин теклифариз асас духъну уьмур хъапнуш, гъадарин абйир - бабарин клулариин Аьхю диван апуру Йигъан тахтар иливиди, гъадарин акусин ригъдин аквтан акуб хъибди...»

Минара Рамазанова Дишагълийи илим дурхну ккундуйин?

Пайгъамбарин ﷺ чан сабуну гъядисдиъ дупна: «Илим урхуб гъарсар мусурман жилириина ва дишагълийириина фарз ву». Гъаму гъядисдиъ тьлукъ духъну, ихъ саспи мусурман чйирра илим урхуз гъягъюра. Ва гъаддихъди сабси дурари ихъ халкъдиз мянфяаътра хура. Гъацира му ляхниъ цийиди Ислам дин къабул гъапидарира аьхю фикир тувра, фицики дурариз Исламдиз улихъна вуйи чпин уьмур фициб гъабхънуш, лапра ужуди агъя.

Университетарихъ, институтарихъ агъювалар гъадагъурайи гъиччаб али шубар-студентар йислан-йисаз артухъ шула. Гъацира гъиччаб алидар жюрбежюр ляхнариъра рякъюра. Амма саспидари, мурариз фуклара апуз ихтияр адар, гъаз вухъа дициб уьмур, клури фикир апура. Му гъалатнан фикрар чпиз диндикан агъдрувалиан шулайидар ву. Дурариз Аллагъдин ﷻ къанунариъ къаршу дару ляхин фунуб вушра апуз хай шулу.

Хъа ухъуз фициб образование лазим ву? Му ляхникан фикир апруган, дишагълийири гъюз имбу уьмриккан ва гъацира фтикан артухъ мянфяаът шулуш, фикир дапну ккунду.

Мусурман дишагълийин варитан асас месэла а - веледариз лигуб. Хъа веледари фици Ислам дин ккун апинди, дадайиз диндикан фуклара агъдруган?

Фуну илимдикан улхурушра - диндин, ясана дюн'айин - дурар вари Аллагъдихъан ﷻ вуйидар ву. Фу ляхин вушра, сабпи ражну думу веледарихъна рубкьур дада ву. Эгер ихъ бицидарра аькъюлудар, фагъумлудар гъахъиш, ихъ умматра гъациб хъибди. Дада гъарган веледдихъди шулу, гъаци вуйиган, дугъу сабпи ражари чав агъю дапну ккунду илимдикан. Илим ктру веледарикан абйир-бабаризра мянфяаът цибтан даршул. Хъа илим кайири, абйир-бабар кечмиш гъахъиган, дурариз дюаь апуру. Хъа дюаьтан ужуб фу а хъа?

Гъюрматлу мусурман чйир, саб ляхнизра дилигди, илим дубгъуз чалишмиш йихъай. Му ляхин жигил вахтна апбаз саб манигъвалра адар. Гъамус гизафдар клуру, дишагълийири фу бадали урхуру? Му суал тувру ксариз зиихъ ухъу дупнайи гъядисдикан заткъан хабар адар. Илимдихъан ухъу ярхла гъахъиш, ухъу гъаму гъядисдихъан ярхла шулайиб гъисаб ву. Му ляхниз дикъатнининди фикир тувай, мусурман чйир.

Аллагъу Тааьлайи ухъу, Чаз ибадатвал апбан бадали, халкъ дапнайидар ву. Хъа илим дубгъувал ибадатваларикан ву.

Гизафдар «фарз» клуру гафнан гъаври адар. Эгер ухъу фарз гъибтиш, дидин ухъуз аьхю аьзаб шулу. Ухъуз сарира, вари суннатар апин клури, дупнадар, гъаз гъапиш дурар гъапиш саваб шулу, хъа гъапундар клурира, гунагъ адар. Амма эгер ухъу фарз гъибтиш, ухъуз гунагъ хъибди ва Аьхиратдиъ лапра читинди хъибди.

Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз варидариз ихъ диндин агъювалар гъадагъуз амур апри! Амин!

Мугъяммад
ас-Сивухъи

**Шлин рякъюъди
гьягъюру?**

Вагъабитари инсанарин арайиъ футна ипуз кѳури, юкъби мазгъабарикан сабдихъдикъан гьягъюз хай шулдар, кѳура. Гизафси дурари гъамци кѳура: имамар, ясана имбудар, шариаътдин гъюкум адабгъруган, гъалатġ хъуз мумкин ву, хъа Пайгъамбар ﷺ думу ляхнихъан дюрхнайир ву, гъаци вуйиган, ухъу Пайгъамбарихъди ﷺ ва дугъан гъядисарихъди душну ккунду. Гъамдинди вагъабитариз Пайгъамбар ﷺ саб рякъюъ, хъа имамар жара рякъюъ апуз ккунда.

Му гафар дурари чпин илим адрувалиан кѳурайидар ву. Илимдикан агъю касди, имамарихъди гьягъюз хай шулдар, кѳуру гафар дарапур, фицики имамарин мазгъабар Къур'андинди, гъядисаринди ву.

Дурари ухъуз Къур'андин, Суннайин гьякълуди гъаври хъуз кюмек гъапġну, ва душв'ан ухъу, илимдихъди аъжудди вуйидар, гъаври адрахъру шариаътдин гъюкмар адагъан. Гъаци вуйиган, ухъу имамарикан санур ктагъну ккунду. Му гафариз далил ву «Анбия» сураин 7-пи аят (мяна): «Эгер учвуз агъдарш, илмин агълуйрихъан гъерхай!». Гъаму аятдиъ Аллагъу Тааълайи Къур'андихъанна, гъядисдихъан гъерхай дупнадар, агъю ксарихъан гъерхай дупна, фицики жагъил кас Къур'андинна гъядисдин гъаври адар.

Дугъриданна, 4 мазгъабарин имамар, дарш дурарихъди душну ккундар кѳуру ксар – фужар Къур'андихъди ва Пайгъамбарин ﷺ суннайихъди гьягъюраш, гъачай лигухъа ? Ибн Абъидинди «Гъашият» кѳуру китабдиъ дибикġна, имам Абу Гъанифайи гъапну: «Гъякълу гъядис йиз мазгъаб ву», хъанара давам гъапġну: «гъядисдихъди гьягъюру чан мазгъабдиан удучвурдар» кѳури. Ибн Абдулѳ Бардийи «Аль-Жами» китабдиъ дупна, имам Маликди гъапну: «Дугъриданна, узу гъалатġ хъузра, гьякъл хъузра мумкин ву, амма учву Къур'андизна, Суннайиз гъаршу вуйибдиз лигай ва думу гъирагъдихъ гъибтай». Ан-Нававийи «Аль-Маджму» китабдиъ дибикġна, имам Шафийи гъапну: «Эгер учвуз йиз къарариъ гъядисдихъди дюз даруб гъибихъиш, йиз къарар гъитай ва гъядисарихъди гъарай». Ибн аль-Баррийи имам Агъмаддин гафар хътаура: «Авзаийин, Маликдин ва Абу Гъанифайин фикрар – дурар фикрарġан дар, хъа гьякълвал гъядисдиъ а». Магъа гъамци имамар ва дурарихъди гьягърудар Къур'андихъан ва Суннайихъан хъчġихури гъахъну!

Зиихъ дупнайибдиан ухъу Пайгъамбаринна ﷺ имамарин рякъ саб вуйивалин, ва ухъу гьягъру жара рякъ адрувалин гъаври шулахъа. Шюкюр Аллагъдиз ﷻ ухъуз имамар тувувализ - дурарра Пайгъамбарин ﷺ ирс агълуйир ву. Гъамцдар ксар ади, фици гъамус удучвнайи, имамар исккан апѳру ксарихъди гьягъюз шул?! Аъраб чġал гъудубгъну кѳури, ясана аъраб гъюкуматаридъ гъахъну кѳури, дурарикан Къур'андиан ва гъядисдиан гъюкмар адагъуз шул ксар шуладар. Хъа аммаки гъацдар ксари мусурмнарин арайиъ футна ипра!

Мазгъабарихъди дяргъру ксарин, чпин фужкġа айкġан? Ав, дурар Мугъяммад ибн Абдулѳ-Вагъгъаб, Албани, Ибн Баз, Усаймин ва гъ.ж. ву. Гъийин йигъазкъан гъаму ктухъдари инсанарин арайиъ футна ипра... Дюн'яйиъ саркъан адлу алимди дурари кѳуруб къабул гъапġундар.

Му ксар гъамус саб ляхнин гъаври ауз лапра читин ву. Дурарикан саризкъан йип, яв «мялимдихъди» гьягъюб герек дар, кѳури, дугъу увуз дишлади къяфир пиди.

Гъит Аллагъди ﷻ му футнайихъан ухъу уърхри! Амин, я Мужиб!

Иблис инсанарин варитġан агъю душман ву

Рашид Алимуратов
Огни шагърин медресейин мялим

**Ухъу гьякъ рякълан алдаъбан
бадали иблисди гизаф зегъмет
зигуру.**

**Гъийин заманайиъ саспи инсана
ри чиб-чпихъди алакыйир
пуч апѳуру, чиб-чпи душмар-
си дисуру, амма дурариз гья-
къикъатдиъ чпин душман фуж-
вуш агъдар. Аллагъу Тааълайи
Чан гирами Къур'андиъ дуп-
на (мяна): «Дугъриданна иблис
ичв душман ву, ва учву думу
душманси дисай».**

Акъюллу касди, чан дуст фуж-вуш ва душман фуж-вуш, агъю дапġну ккунду. Чан дустрахъди ужуб алакъа уъбхюб герек ву, хъа душман терг дапġну ккунду.

**Жагъил касдин нукъсанвалар
юкъуб ву:**

1. Саб себебра адарди хъял гъювал;
2. Чан нефсдихъ хъпехъувал;
3. Мал-девлет нягъякъ рякъюъ харж апѳувал;
4. Чан дуст ва душман фуж-вуш, цѳибдитġан агъдрувал.

**Гъамдихъди сабси фикирлу
касдин гъайгъушнарра юкъуб ву:**

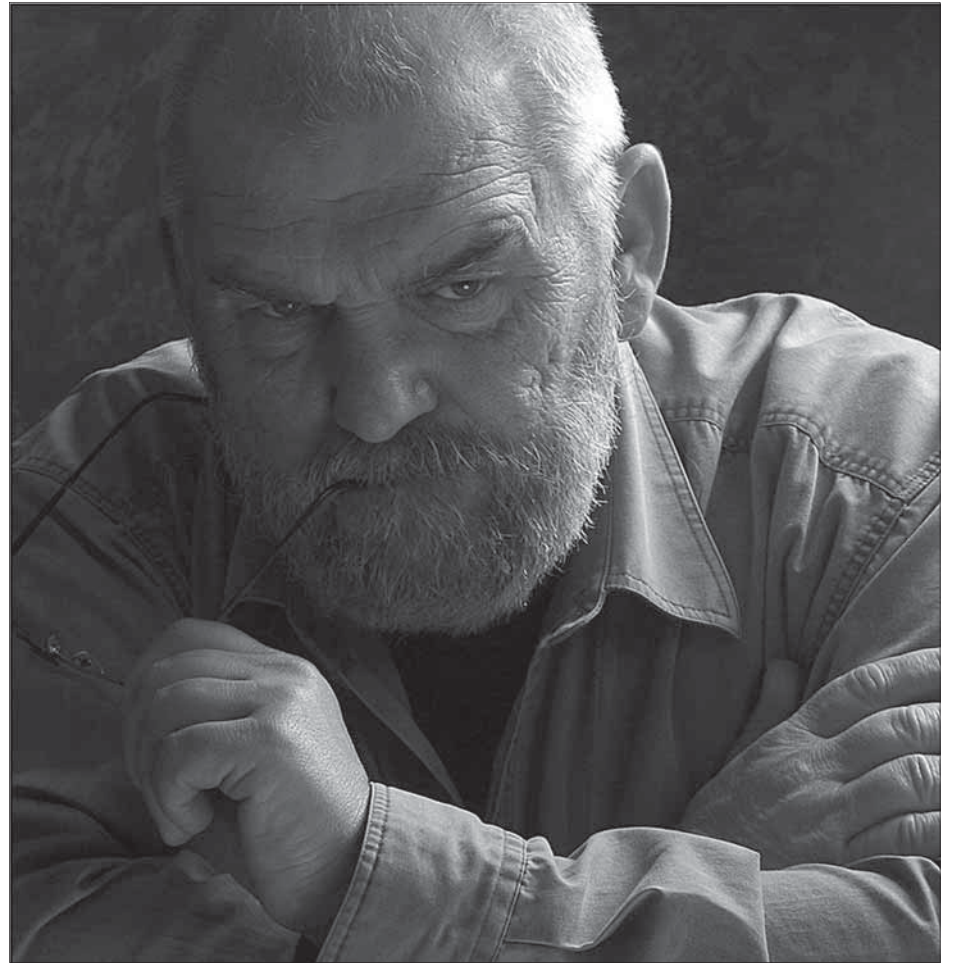
1. Жагъилвалихъан фикирлуди хъувал;
2. Батġил ляхнарехъан нефс ярхла апѳувал;
3. Девет хайирлу ляхнариз харж апѳувал;
4. Чан дуст ва душман фуж-вуш, агъювал.

Вагъб бин Минбагъ кѳуру алимди гъапну: «Саб ражари иблисдиз Ягъ'я ﷻ алахъуру ва дугъу иблисдиз кѳуру: Кидибт узуз инсанарин гъабиаътарикан. Иблисди кѳуру:

1. Саб жюре гъаму увусдар шулу ва дицисдарикан фукġара апѳуз шулдарчухъан;
2. Къюбпи жюре ич хилиъ айидар ву ва бицѳидари тупрахъди фици тамшйир апѳуруш, учура дурарикан гъаци тамшйир апѳури шулча;
3. Шубубпи жюре инсанар варитġан читнидар ву. Гъаз гъапиш, учу думу гунагънан ляхин апѳуз алаури шулча, хъа дугъу, думу ляхин гъапѳубси, швумалвалар зигури, Аллагъдихъна ﷻ туба дапġну хъакуру. Гъаци дурари учу гъизигу зегъмет батġил апѳуру. Гъамцдар инсанариз учухъан фукġара апѳуз шулдарчухъан.

Гъаци вуйиган, гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир, ухъу зегъмет дизигну ккунду гъаму шубубпи жюре инсанарикан хъуз. Ав, ухъу гизаф гунгъар апѳурухъа, амма гунгъар апѳуру кѳури, ккебехъну дусну ккундар. Ухъу гъапѳу чѳуру ляхнин Аллагъдикан ﷻ аѳв апѳувал ккун дапġну ккунду. Ужу хъибдийи, эгер гунагъ гъапѳубси, ухъу туба апѳури гъахънийиш. Гъамци гъахъиш, ухъу Аллагъдиз ﷻ ккуни ва нянятлу иблисдиз даккнидар хъиди.

Гъудгнин вахт багахъ гъабхъиган, иблисди чан къушумдиз инсанарихъна гьягъюб ва дурар думу ляхнихъан ярхла апѳуб амур апѳуру.

Дугъриданна иблис ихъ душман ву, ва ухъу думу душманси дидисну ккунду.

Эгер дурарихъан инсанар алдатмиш апѳуз дархъиш, дурари гъадрари апѳурайи гъудгнин рукуаър, ясана суждйир тамамди апѳуз манигъвал апѳуз чалишмиш шул. Хъа эгер мицира гъабхъундарш, гъудган апѳурайи касдин юкġв дюн'яйин ляхнариин машгъл апѳуз зегъмет зигуру. Эгер му ляхинара тамам апѳуз дархъиш, иблисди чан къушум дебġну гъюлеризди ккатġабхъуз амур апѳуру. Амма му ляхнар тамам гъапġиш, иблисди думу чахъна багахъ апѳуру.

Саб ражари Аллагъу Тааълайи иблисдиз Пайгъамбарихъна ﷻ гъябгъюб ва дугъан сулариз жавабар тувуб амур апѳуру. Иблис яшлу касдин суратниинди, хилиъ маргъра ади, Пайгъамбарихъна ﷻ гъюру. Пайгъамбари ﷻ гъерху: Фуж вува ва фу бадали дупнава? Иблисди жаваб туву: Узу иблис вуза. Аллагъди ﷻ, яв вари сулариз жаваб тув кѳури гъаунзу. Пайгъамбари ﷻ гъерху: Эй нянятлу иблис, йиз умматдиъ швнуб жюре душмар аяв? Иблисди, йицѳихъуб жюре, кѳури, жаваб туву ва ктуху:

1. Уву йиз сарпи душман вува;
2. Аъдалатвалиинди чан ляхин апѳурайи имам;
3. Аллагъдиз ﷻ табигъ вуйи девлетлу кас;
4. Ариш-вериш гьякълувалиинли апѳурайир;
5. Аллагъдихъан ﷻ гучѳу алим;
6. Насигъят тувру муъмин кас;
7. Муъмин рягъимлу юкġв айир;
8. Гъар вахтна тубайихъна хъакуру;
9. Гъярмдихъан ярхла вуйир;
10. Гъарвахтна гъудгнин дижикġну гъузрувалиин эллешмишди вуйир;
11. Гизаф садакъа тувру муъмин;
12. Ужуб гъабиаът хъайир;
13. Жара инсанариз мянфяаът хру кас;

14. Къур'ан агъюру ва гъарвахтна думу урхрур;

15. Йишвну, имбудар даахнайи вахтна, Аллагъдиз ﷻ ибадатвал апѳуру.

Пайгъамбари ﷻ хъанара гъерху: Йиз умматдикан яв дустар фужар вуяв? Иблисди, яв умматдикан йицѳуб жюре дустар айиз, кѳури, жаваб тувну, ктухуру:

1. Инсанарихъна дугъри дару, гьякълвал адру султġан;
2. Деветлу такабур кас;
3. Гъякълвал адру ариш-веришчи;
4. Арагъ убхъу кас;
5. Инсанар гъизмиш апѳуру;
6. Зина апѳуру;
7. Йитимарин мал-мутму ипѳуру;
8. Гъудган апѳуз кагълвал апѳуру;
9. Закят тувувалихъан ярхла вуйир;

10. Аъхират кġваълан гъапġну, гъаму дюн'яйин метлебар ярхи апѳуру.

Сар алим касди гъапну: «Дугъриданна ухъу ихъ юкѳур душман айиваликан агъю дапġну ккунду ва ктухну:

1. Ухъуз кучġлар апѳурайи дюн'я;
2. Гъарурин чан нефс;
3. Иблис;
4. Инсанарикан вуйи иблис, яни чѳуру хасиятнан дуст. Гъамцир касдихъан ярхла духъну ккунду, фицики дугъу увуз ужуб ккун апѳураш, ясана харжиб ккун апѳураш, агъю апѳуз шулдар.

Аъхиръ Пайгъамбарин ﷻ гъядис хуз ккундузу: «Иблис ихъ жандиъ ва ифдин табариъ либцуру». Гъаци вуйиган, гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир, иблис гъарвахтна ухъухъди хъа, ва ухъу дидиз табигъ хъувалихъан ярхла духъну ккунду.

Гъит Аллагъди ﷻ ухъу иблисдин писваларихъан ярхла апѳри ва гъит ухъу гъарган гьякъ рякъ'ин ишри! Амин!

Аьлимари халкъдиз гизаф мянфяаьт тувру

1 « Уву лап багахьна гьафиган, узу яв машинан агьвалатдиз гьилигунза ва увуз устад адруваликан аьян гьабхьунзуз. Хьа амма гьацир кас агурава, ва, шли увуз думу гьаяк рякъ улупуйк'ан к'ури, ккилигурава.

Му гафарикан зарбди дерд ва хажалат гьабхьи хялижви, саб гафкъан дарпиди, къяляхъ хьадакну гьагьюру. Устадра дагну, вари ляхнар тамам дап'ну, сякъюдар йисарилан думу кас гьулаз хьадакну гьюру. Ухъуз мялум вуйганси, Аллагьу Тааьлайи гьарсар касдиз дюн'яйин хьап'ру уьмрин рякъ ва ризкънан къадар дебккна. Варидариз сабси дюн'яйикан пай тувну адар, ва вари саб гьялнаьра дерккнадар. Саспидар сагьудар, тмундар жюрбежюр уьзариинди аьзарлудар, шубудпидар фикир-фагьмин гужлидар, тмундар аьдатлу къяландар, ц'иб къадар вуйидар шулу. Саспи ксариз Аллагьу Тааьлайи аьдати инсанариз адру гьацдар зирек'валар тувра. Инсандихьинди гьилигиган, Рамалдан-эфендийиз дугьан агьвалатдикан аьгью шуйи.

Рамалдан-эфенди 1890-пи йисан Бухнагъ гьулаз, нежбер Шихмягьмаддин хизандиь бабкан гьахьну. Шихмягьмаддиз 3 бай гьахьну: Рамалдан, Уьсмяил ва Уьсман. Дурарикан варит'ан зигьимлур, илимдихъ юк'в хьайир, гаф-ч'алнан бажаранвал кайир, Рамалдан гьахьну. Шихмягьмадди, балин агьвалатдиз дилигнуду, думу илимдин агьгьовалар гьадагьуз гьулан аьлимдихьна гьаьру. Биц'ину гьардаш, Уьсман, саб къадар илимдихъди таниш духьну, гележгидиь нежбервалин ляхнарин машин гьулу. Германияихъди вуйи дьвдин йисари думу трудовой фронтдиз гьахуру. Душваь думу аьзарлу шулу. Думу хулаз гьаьру ва, хулаз гьафиган, Аллагьу Тааьлайин рягьматдиз гьагьюру. Гьардаш Уьсмяил даимлу чан уьмриь нежбер шулу ва 80 йисандин уьмур хьап'ну, думура Аллагьу Тааьлайин рягьматдиз гьагьюру.

Сар аьрабли Пайгьамбарихьан ❀ шубуб ражари гьерхру: «Аьмаларикан фунуб уьуб ву?» Шубриб ражари Пайгьамбари ❀: «Илим аьгью ап'уб», - к'ури, жаваб туву. «Узу аьмал ап'уваликан гьерхрара», - к'ури гьапиган аьрабли, Пайгьамбари ❀ гьапну: «Илим аьгью дарап'ди, аьмал къа-

Мистаз марци курттар алахьну гьарахай.

бул ап'идинхъа?». Гьадму гьядисариз тялуьк вуди, Рамалдан илимин агьгьовалар яркъу ва артухъ ап'бан бадали Аьли ибн Мурадяли ал-Гуми, Пейб ибн Аьли ал-Гуми аьлимарихьна гьагьюру. Душваь чан ляхин тамам хьпан къяляхъ, думу Халагъ гьулан медресейиз, адлу аьлимар Нурияли-эфенди ал-Халагьи, Халил-эфенди ал-Халагьи ва дугьан гьардаш Кьазимугьмад-эфенди ал-Халагьийихьна гьагьюру. Душваь дугьу Наврузег-эфендийихъди дуствал ккебгьру. Чпин агьгьовалар дерин ва яркъу ап'бан бадали, дурар Кюрягъ гьулан Рамазан-эфендийихьна, Жвулли Гьафиз-эфендийихьна, Акьушайиь Аьли-гьажийихьна гьагьюру.

Наврузег-эфендина думу, мевлюдериз, зикрариз, жара серенжмариз гьагьруган, сат'иди гьагьюри гьахьну.

Рамалдан-эфендийи к'уйи: «Уьмур улар уьлчюкьну арцайиз гьабгьюрайиб вуйиваликан гизаф инсанарин к'ваьлан дубшна, ва фунуб вахтна вушра уьмрин манзил къат'и хьуз мумкин ву».

Рамалдан-эфендийи саб мажлисдиь инсанариз гьамциб вяьза гьап'ну:

Гьаму исихъ улупнайи ляхнар кайи инсанар алчагъ гьап'ган, дугьу чан нефсдикан караш аьйиб дарап'ри:

- Чаз теклиф дарап'у суфраийихьна гьагьрур.
- Хулан эйсийин зиин аьхювал ап'рур.
- Чан душмнарехьан уж'вал ккун ап'рур.

• Лазим алдру ксарихьан уж'вал ккун ап'рур.

• Кьор касди ихтилатар ап'руган, гьадарин теклиф дарди, дурарин арайиь уч'врур.

• Чаз лайикъ дару, теклиф адру мажлисарий дусрур.

• Чахъ хьпехьури адрурихъди гафар ап'ури илт'ик'рур.

Аькьоллу касди сутка 4 йишваз жара дап'ну хьивал лайикъ шулу гьапну дугьу:

• Аллагьу Тааьлайихъди гаф-ч'ал ап'ру вахт.

• Чан нефсдин гьисаб-суал ап'ру вахт.

• Илим кайи ксарихьна душну, чаз илимин агьгьовалар ва насигьят гьадабгьру вахт.

• Нефсна дидин лазатарий чаз хай шлубна даршлуб жара ап'баз вуйи вахт.

Ав, эгер ухьу суткаийи гьаму 4 вахт жара ап'ури гьахьиш, ухьу дюз рякъюьди гьагьюрайи бахтлу инсанарикан шулу.

Сабсан гьациб вяьаз-насихьят ап'ру мажлисдиь Рамалдан-эфендийи гьапну:

Пашманвалар юкьуб жоре шулу: йиг'андин; йисандин; уьмрин; гьаргандин.

Уьл ип'айиз улихьна хул'ан удуч'вну, хьасин ляхнар алахьну, хулаз хьадакуз дархьи касди, вари йиг'ан пашманвал зигуру. Чан вахтна экин дурубзди вуйи нежбри, йисандин аьхиризкъан пашманвал зигуру. Чахъди албабагру хпир гьадагьи кас,

уьмрин аьхиризкъан пашманди шулу. Аллагьу Тааьлайин амур ярхла дап'ну, аьсивал гьап'ур Аьхиратдиь гьаргандиз вуйи пашманвалиь шулу.

Мусурман гьардшар, учьу дериндиан фикир тувай гьаргандиз вуйи пашманвализ, думу учьуз къисмат гьабхьиш, думу учьхан дигиш ап'уз шлуб дар, думу гьялнаь учьу ахьиш, ичв язухъ ву. Учьу аьсивалихьан, Аллагьу Тааьлайиз табигъ дархьувалихьан, Дугьан т'алабар тамам дарап'увалихьан ярхла йихьай.

Инсанарикан йиц'уб ляхин ктуч'вуб ч'уруб ву, гьапну дугьу: «...падишагъ – уч'рур хьуб; девлетлуийн – бахилвал; аьлимарин – тьмягъ; факьирарин – гьарисвал; ужуб наслин эйсийн – ц'иб гьая ади хьуб; дюн'яйихъ хьайидарин ракнарихьна загьидар гьюб; жумартвал – къабидарин; авамвал – ибадат ап'рударин; гуч'рувал – гьазават ап'рударин; жилар хпариз ва хпарра жилариз ухшар хьуб». Дугьриданна, гьаму девриь дишагьлийир жилариз ухшар шула, хьа жилар – дишагьлийири. Ва бязи вахтари увьхан му кас жилир вуш, дарш дишагьли вуш, аьгью ап'узкъан шулдар.

Рамалдан-эфенди 1970-пи йисан Аллагьу Тааьлайин рягьматдиз гьагьюру. Думу йисан Табасаран халкъ кьор аьхю аьлимарихьан шулу - Рамалдан-эфендийихьан ва Урт'ларин Ханмугьяммад-эфендийихьан. Аьхиримжи рякъюн вяьаз-насихьят дугьан накьвдихъ чан варит'ан ккунуи дуст Наврузег-эфенди ал-Халагьийи гьап'ну. Дугьу гьапну: «Уву зат фикир мап'ан, йиз дуст, фуну кас ухди, фунур къанди - учу вари увухьна гьидича. Саспидар увухьна ужуб аьмалин гьагъ алди гьюрудар хьиди, хьа гизафдар - гунгьарин гьагъ алди».

Ав, ухьу дурарихьан гьюрайи берекетнахъ, дурари туврайи насигьятнахъ мюгьгаж шулахьа. Хьа дурари дурзнайи тумари беьгер хура ва мянфяаьт тувра ихъ девриь ухьузра, ва гьюз имбу насларизра. Дурари аманат гьап'у хайирнан аьмалари, хайирлу аьгьовалари Аьхиратдиьра дурариз фазилат хура.

Гьибик'ур Урт'ларин Ханмугьяммаддин бай Аьбдул Мут'алиб Гьязряти Аьлиев ву

Гьамрар чарасуз аьгьяди ккунду

Ихъ мусурман диндиь чарасуз вуди улупнайи диндин (фарзар) т'алабар ва гьадагьа дап'найи терефар чарасуз лазим вуйидар ву. 54 фарзнакан магьа асасдарихъди таниш ап'урача, гьарсар мусурман касди дурар тамам дап'ну ккунду.

1. Кьудратлу Аллагъ ❀ сар вуйивал к'ул'ин бисуб.
2. Мусурман касдиз хай шлуб ип'уб ва убхьуб.
3. Вари жандак жибк'уб.
4. Гьудгнин улихъ гьудгнин жик'уб.
5. Чан вахтна йиг'ан хьуб гьудган ап'уб.
6. Гьарсабдикан аьгью Аллагьди ❀ ризкъ туврайивал аьгьяди хьуб.
7. Марциди, мусурмандин хас вуйи палат алабхьуб.
8. Гьарсабдикан аьгью Аллагьдик ❀ умуд кивуб, Дугьан амриз шюкюр ап'уб.

9. Туву жибибдин вушра рази хьуб.

10. Кьудратлу Аллагьдиз ❀ Чан вари ужувлариз ва хайирлу ляхнариз шюкюр ибшри, пуб.

11. Кьудратлу Аллагьдин ❀ амриз мют'югъ хьуб.

12. Читинвалариз мюгькамди аьгъ ап'уб.

13. Гунгьарин швумалвал зигуб.

14. Диндиз гьуллугъ ап'бан т'алабар к'ваант'ан марциди тамам ап'уб.

15. Аьйир-бабариз гьюрмат ап'уб, дурариз кюмек тувуб.

16. Кьудратлу Аллагьдиз ❀ ккунидар ккун ап'уб ва Дугьаз даккнидар даккун ап'уб.

17. Жарадариз диндин т'алабарикан ва гьадагьа дап'найи терефарикан улупуб.

18. Багахьлуийрихьна гьагьюб.

19. Чахьна уьбхюз к'ури туву жарадарин шей'шюй'наз бахилвал дарап'уб.

20. Гунгьар ктуч'вбахьан ярхла хьуб ва диндиз гьуллугъ ап'бан зиин машгьул хьуб.

21. Гьарсабдикан аьгью Аллагьдин ❀ метлебуваликан ва кьудратлуваликан фикрар ап'уб.

22. Гьарсабдикан аьгью Аллагьдихьан ❀ гуч' ап'уб ва гьар вахтна Дугьаз хьял гьюрувалихьан гуч' ап'уб.

23. Диндиь улупнайи асас шарт'ар (фарз) к'улиз адагьуб ва гьарам ляхнарихьан ярхла хьуб.

24. Жара кас рихшант дарап'уб.

25. Ч'уру гафар ва футнийир ап'бахьан ярхла хьуб.

26. Фу чара дап'нура жьуву туву гафназ дугьриди гьузуб.

27. Жарадарин гьарам ляхнарикан вуйи улхбарихъ хьпрехьуб.

28. Фарз ва гьарам ф'йир вуш аьгью ап'уб.

29. Касиб мусурман ксариз кюмек тувуб, закат пай ап'уб, тувуб.

30. Кьудратлу Аллагьдин ❀ жумартваликан умудвал ктарап'уб.

31. Шей'шюй'налан ва гьадабгьу беьгерилан закат тувуб.

32. Кьудратлу Аллагьдин ❀ жумартвал бадали гашди айириз ип'уб тувуб.

33. Жьуван юк'в гунгьарихьан марциди ап'уб.

34. Агьирвал, зурвал улдруб.

35. Шей'шюй'наз ккуркъну адру касибрин шей'шюй'наз уьбхюб.

36. Хьасиндиз дап'ну ккунуи хьуб гьудган гьидритуб.

37. Жара касдин шей'гьар гужниинди дидрисуб.

38. Арагъ-чяхир ишлетмиш дарап'уб.

39. Куч'лан гаф тутрувуб.

Ислам
Рамазанов
**Биццидариз асас
фикир тувай!**

Фунур гагайиз ва фунур дадайиз чпин веледар бахтлудар вуди духъну ккундархъа?! Дурари чпин кван мурад тар тамам дапну, чпиз, абйир-бабариз, гагйириз - дадйириз, багахълуйириз гъюрматлу ксарра духъну ккунду.

Ва гъарсари, чпин уьмрин тажруба ва чпи китабариян гъадагънайи аьгъювалар ишлетмиш аплури, жвуван хусуси веледариз ужуб тербия тувуз чалишмиш шулу.

Ари гъациб жувлан къастар - ниятар ади, шлубкъан ужуб саягъниинди тербия ва аьгъювалар тувурча кфуру гъайгъуш-нариккди дурар чпин веледарихъна интги аплури дюз дару насигъатар тувру. Натихайиъ сациб вахтналан абйир-бабариз чпиз веледар агъирвал кайидар вуди, жвув артухъди ккунидар вуди тербияламиш шулайивал рякъьюру. Дурари чпин таярихъди вуйи аьлакъийр чюргоюз ва урхувалихъна даккнишин ва жюрбежюр жара интливалин гъаракатар улупуз хъюгъру.

Хъа абйир-бабари чпин веледар гъаци хъувалин тахсир мялимариин, чпин биццидарин юлдшариин, чпи дуламиш шулайи аьгъвалат чур дубхънайивалиин илипуру. Хъа амма дурариз гъаци хъувалин гъакълу себебар рякъьюри шулдар. Абйир-бабариз чпин веледар тербия жигъатнаан чур шулайивалин тахсир бязи вахтари чип'ин аливаликан хабаркъана шулдар. Гъарсар абайиз-бабаз, гагайиз-дадайиз чпи чпин веледариз, хутлариз лапра ужу тербия тувунча кфури гъибгъру, хъа амма гъадму "ужуб" тербияйи биццирин хасиятназ члуруди тясир аплуваликан фикир аплурдар.

Учу ич "Ассалам" газатдин машарий кми-кмиди биццидарин тербияйиз жюрбежюр макъалйир бахш аплури шулча. Асас вуди компютерин тамашйири ва телевизориан тувру бязи передачйири биццидарин тербияйиз члуру терефнахъанди тясир аплуру. Хъа амма, гъайифки, биццидарин хасият дигиш аплбаъ анжагъ гъадраритлан манигъвал дарапди гъибтрадар.

Биццирин хасиятназ тясир аплуру жюрйирикан саб чпин абйир-бабарин, гагйир-дадйирин аьквлин терефар ву. Абйир-бабарин терефнаан ккунишин, назуквал, имшахвал, гъайгъушин гъадрабгъу ясана дрякъкъю веледихъан гъадму гъиссар хъасин учв аьхю гъахъиган чаъ тлауз ва артмиш аплуз шлу ляхин дар. Багахълуйирихъди манивалин аьлакъийрихъд мягърум духънайи биццидарик хъасин чпин уьмрин аьхризкъан сагъ аплуз даршлу психикайин зийнар гъузру.

Му ляхнариккан ихъ саспи абйир-бабари жигъилди имиди фикир аплурдар, амма хъасин сарун фукара дигиш аплуз шулдар. Веледар арайиз адагъбан къаляхъ, дурар хул'ан удучъвайин гъагъру фукабан дюшюшер гъахъну. Му ляхнар гъахъиган абйир-бабар многътал шулу, гъаз веледди му ляхин гъаплнуш.

Мушваъ биццидарихъди гъарган дючлюбгъну маш духъну ккунду кфури кфурадарахъа. Аммаки лапра дурариз ккуниб вари аплурира духъну ккундар. Бицциди имидитлан дурариз аба-бабаз къаршу удучъвалу гунагънан ляхин вуйиваликан хабар тувну ккунду. Эгер ухъу ихъ веледариз Аллагъу Тааълайи ва Пайгъамбари ﷺ гъапиганси тербия туври гъахъиш, дурарикан ухъуз гъаму дюн'яйиъра Аьхиратдиъра мянфаяът хъибди.

Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз ихъ веледариз Пайгъамбарин Суннайихъди тербия тувуз амур аплри! Амин!

Му ляхникан фукъадар аьхю зарар агаринхъа?

1 «Эй Аллагъу Тааълайихъ хъугъдар, му гъялнаъ ади мапанай гъудгнар, учвуз учву кфуруб аьгъю шлу саягъназ дарфидикъан гагъди» (сура «ан-Нисаъ», 43 аят). Чяхир гъубхъу мусурманар чпин мусурман гъардшариин алархъуз хъюгъган, Аллагъу Тааълайи шубубпи аятдихъди му ляхин гъарам гъаплну ва гъаплну (мяна): «Эй Аллагъдихъ ﷻ хъугъдар, дугъриданна, ички, азарт тамшйир, хачар (идолар) – мурар шейтнин ляхнарникан ву, учву дурарихъан ярхла йихъай, белки учву шадлу, бахтлу шалчва» (сура «Маидат», 90 аят). Гъаму аятдин къаляхъ мусурманари ички убхъувал дипнийи ва гъаплнийи: «Учу убхъувал дипунча, я Аллагъ ﷻ» («Нуруль якъин»).

Му ляхниъ ухъуз аьхю имтигъан а. Ухъура му ляхин инсанари гъибтуб ккун дапну ккунду. Му ляхин явашъди, жюрбежюр вягъзийр аплури дурариз кфури гъахъиш, ужу ву. Гъаз гъапиш, инсандиз саб ляхин къабулди вуш, думу дидхъан ярхла аплуз лапра читинди шулу. Ихъ мирасари думу ляхин дипуз кфури, дурариз ухъу лапра ижмиди кфурухъа ва дурар диндихъан ярхла аплуру дюшюшарра шулу. Утканвалиинди, вягъзийринди думу ляхин гъибтувалихъна дих дапну ккунду.

Гъацира му ляхин дишлади гъарам дарапувалигъра ухъуз аьхю имтигъан а. Думу гъарам вуйивал кфуруган, арагъ себеб вуди фукъадар хатла-балйир гъахънуш, кваин дапну ккунду.

Сар Барсис кфуру кас ади гъахъну, ва думу Аллагъдихъан ﷻ лапра гучлур, гизаф ибадатвал аплур вуйи. Иблисди думу гъакъ рякълан улдугъз гъитуз ккун гъабхъну. Сад йигъан иблис инсандин суратнаъди Барсисдихъна гъафну ва урчарик кучру. Барсисди урч абцган, иблисди гъаплну: «Узуз аьгъязуз уву Аллагъдиз ﷻ гизаф ибадат аплур вуйиваликан, яв ибадатвализ манигъвал дархъуз, увуз гъуллугъ аплуз ккундуз». Барсисди гъаплну: «Йиз думу ляхниъ игътияж'вал адариз, хъа эгер увуз ккундуш, гъуз узухъ». Иблис Барсисдихъ гъубзну ва ибадатвал аплури, шубуд йигъан фукара гъипундар, гъубхъундар ва гъаахундар. Му ляхнар гъаркъган, Барсисди гъаплну: «Узу Аллагъдиз ﷻ ибадатвал аплури 220 йис вуйиз, узу иплураза, убхъураза ва ахурира шулза, амма узхъан иплувал гъибтуз шулдарзухъан. Магъа уву я иплурадарва, я убхъурадарва. Иблисди гъаплну: «Узу гунагънан ляхин гъаплунза ва, гъадму кваин гъабхъиган, я иплуз, я убхъуз шулдарзухъан». Узу, увусир хъпан бадали, фу дапну ккунду, кфури гъерху Барсисди. Иблисди гъаплну: «Уву гунагъ аплин, хъасин туба аплин». Дугъу гъерху: «Хъа узу фуну гунагъ дапну ккунду?» Иблисди гъаплну: «Зина аплин». «Думу ляхин узхъан аплуз хъибдар», - гъаплну Барсисди. «Дици вуш, сабан сар муъмин йивну йик!», - гъапи иблисди. Думу ляхинна аплуз хъибдар», - жаваб туву Барсисди. «Дици вуш арагъ убхъ», - амур аплуру иблисди. Барсисди му ляхниъ «ав» кфуру ва, наан думу абгуз шулу, кфури гъерху. Гъаму флану гъулаз гъагъюб лазим ву ва душваъ бихъурвуз думу, - гъамци дупну, иблисди думу кас гъаъру. Барсис дина гъушган, дугъаз ички массу туврайи сар уткан дишагъли гъаркънийи ва, чяхир гъадабгъну, дугъу думу гъадушваъ

Эй Аллагъдихъ ﷻ хъугъдар, дугъриданна, ички, азарт тамшйир, хачар (идолар) – мурар шейтнин ляхнарникан ву, учву дурарихъан ярхла йихъай, белки учву шадлу, бахтлу шалчва.

гъубхъну. Чяхир гъубхъган, «клубан» духъну, дугъу думу дишагълийихъди зинара аплуру. Зина аплурайи вахтна, дина думу дишагълийин жилир гъюру, ва дурарин къюриддин арайиъ кчлхъбар шулу, ва душваъ Барсисди думу кас йикфуру. Инсанари Барсис гъидиснийи ва гъакимдихъна гъурхнийи. Гъакимди дугъаз 80 гъирмаж чяхир убхъбан, 100 гъирмаж зина аплбан йивуз гъитну, ва хъасин ккерхнийи. Думу ккерхнайи вахтна иблисди гъаплнийи: «Увуз ккундуш, узу увуз кюмек аплурза». «Эгер уву увуз кюмек гъапиш, увуз ккуниб фу-вушра тувурзавуз», - гъаплнийи Барсисди. «Узуз икрам аплин», - гъапи иблисди. «Ккерхнади фици икрам аплуру?» - гъапи Барсисди. «Кфулихъди икрам аплин», - гъапи иблисди. Барсисди иблисди кфулихъди икрам гъаплнийи - ва гъамци думу куфригъра ахънийи. («Дуррату насигъин» китабдиан).

Ибн Мас'удди гъаплну: «Ичкийихъди аьлакъа айи 10 жюре инсанар нянайикк ккайидар ву:

1. Арагъ аплурдар;
2. Думу шлиз аплураш, гъадрар;
3. Жарадариз убхъуз туврудар;
4. Думу хъади гъагърудар (чпихъди гъабхрудар);
5. Шлиз думу гъабхураш, гъадрар;
6. Ичкийихъди, гъюдюхюри, ариш-вериш (бартер) аплурдар;
7. Шлиз думу, гъюдюхюри, ариш-вериш аплураш, гъадрар;
8. Масу туврудар;
9. Масу гъадабгърудар;
10. Саб мутмуийкан арагъ аплбан бадали фу-вуш гъаплурдар.

Гъайифки, ихъ девриъ сумчрар, велед бабкан гъахъи йигъ ва гъ. ж серенжемар къайд аплруган, ички сабпи нубатнаъ дивру. Дидин аьхю гунагъ шулу. Месэла, эгер сар касди сумчриз 100 касдиз теклиф дапнаш, ва дурариз дугъу арагъ дивиш, гъар гъубхъу касдихъандира дугъу аьзаб гъадабгъиди.

Нюгъ пайгъамбари тлумтлар кивган, дурар чру шули гъахъундайи, ва думуган дугъахъна иблис гъафи. Иблисди гъаплну: «Я Аллагъдин ﷻ Пайгъамбар ﷺ, узуз тлумтлар чру духъну ккундуз, узуз гъайиванатар урккуз ихтияр тув». Дугъу ихтияр туву. Иблисди аслан, швеъ, пеленг, чакъал,

ху, датт ва сул гъубкнийи ва гъадрарин ифи тлумтларихъ хъубзнийи. Гъаму ляхин себеб вуди, арагъ гъубхъур асланси игит шулу, швеъси клубнир, пеленгси хъял кайир, чакъалси гъаних, хуси алархърур, сулси хъял алдабгърур ва даттлинсиб сес айир шулу («Гъаятуль кьуллуб» китабдиан).

Абулейсди гъаплну: «Ичкийихъан ярхла йихъ, фицики дидиъ 10 харжи ляхнар а:

1. Арагъ гъубхъур абдалси шулу, биццидар дугъин аьлхъюру, аькююлу, фикирлу ксарин улихъ думу исккан шулу.
2. Диди фикир кам ва мал-мутмура чур аплуру.
3. Гъардшарин ва дустарин арайиъ аьлакъийр пуч шулу.
4. Аллагъ ﷻ кваин аплуз ва гъудган аплуз манигъвал аплуру.
5. Диди зинавалихъна багахъ аплуру, фицики, арагъ гъубхъган, чазра аьгъдарди, инсанди хпириз тлалакъ тувуз мумкин ву.
6. Арагъ гъубхъган, дугъаз фицдар вушра гунгъар аплуз рягъят шулу.
7. Дугъу, гунгъар аплуру серенжемариз гъагъюри, чан гъюнариин али малаикарииз манигъвал аплуру.
8. Арагъ убхъбан дугъаз 80 гъирмаж йивну ккунду, эгер му дюн'яйиъ му ляхин дарапниш, Аьхиратдиъ варидарин улихъ дицириз цикан гъаплу гъирмаж йивиди.
9. Дугъу чаз рягъматдин ракнар хъаркъра, гъаз гъапиш, 40 йигъан дугъан ужудар ляхнар ва дюйири къабул аплурдар;
10. Думу иман адарди кечмиш хъуз мумкинвал а.

Му аьзабар, Аьхиратдиз гъагъяйиз, гъаму дюн'яйиъ туврудар ву. Фикир аплунай, фукъадар арагъ гъубхъдар, саб ляхин дубхъну, кечмиш шулаш. Гъацира гъацдар ляхнар шулуки, гъагъта, арагъ дубхънайи вахтна, жилири хпириз 3 ражари тлалакъ тувру. Пиянвалиан ачмиш гъахъиган, думу гъаври шулу, хпир жарариз швушди душну, сатли духъну, хъасинтлан чахъан думу дисуз даршлувалин. Магъа арагъ убхъуб себеб вуди, дугъу чан хпир жара жилариз тувра.

Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз му члуру ляхнихъан ярхла хъуз амур аплри! Амин!

Саф йихъай

Гъалкъа йивну, уч йихъай,
Хил хлиъ йивну, саф йихъай!
Хъял, инжик'вал гъяф дапну,
Сар-сариз гъардшар йихъай.

Мажлисарин шагъ ву му,
Расулиз бахшант ву му.
Аллагъ Сар вуйивализ
Тявгид убхъру гъаб ву му.

Расулин мажлис ву му,
Шафайиз фир'яд ву му.
Аъжаб иман агълийиз
Дерди гъял, леззет ву му.

Расулин мажлис ву му,
Ташбигнаъ ялгъуз ву му.
Саиларин хил бисру,
Худайин гъапу ву му.

Аллагъ адар Тек Сартан.
Шерик адрур чаз учвтган -
Му къюб гафнан фазилат
Зурба ву Дюн'я учвтган.

Зикрихъди юкв убхъуз гъибт,
Гъарсаб гъендем убгуз гъибт.
Теш'вишархъан марцц вуди,
Имандихъди абцуз гъибт.

Имандиз нукъсан махъан,
Гъуншйириз мичли махъан.
Уж'вал апуз жюр'эт дарш?
Яв писвалкъан гъибт, мапан.

Мярифатназ тамам йихъ,
Насигъатназ багагъ йихъ,
Аллагъ рази шул увкан -
Фугъарайиз даягъ йихъ.

Чуруб мапан, гъял пис шул,
Накъвдин аъзаб гъагъиб шул.
Руш'ватнан ляхин адар -
Мягъшар йигъан русвагъ шул.

Гъуншдин хайир ккун апин,
Яв гъялназра гъямд апин.

Гъайри касдин къяляхъ гаф
Михъипан, гъяя апин.

Къваъ такабурвал мапан,
Сюгъбатнаъ агъир махъан.
Гъайри касдин бахтниин
Сабанра бахил махъан.

Чиркин девлет ккун мапан,
Нефсан лук'гъярис махъан.
Ихъ арай'ан гъягърури
Фу гъабхура? - кур махъан.

Йиклували гъаммишан
Алапна ухъин ружа.
Ккудубк, чве, вахт айиб дар -
Писвалхъан апин туба!

Асул саб тки руг ву яв,
Себеб штун цадал ву яв.
Къяляхъ ругдихъна гъабхру
Фициб гъязурлуг аяв.

Гунгъарихъан пак вуна?
Дилик'уз гъахъир вуна?
Саб жюрейин гъисс адру
Иблисдин йисир вуна?

Аърш-курш назарназ гъадабгъ,
Алам гъисабназ гъадабгъ...
Му гъикматарин Устад
Фуж вуш, дикъатназ гъадабгъ!

Яв кабцушв ктубччну ккундуш,
Истигъфариз махъан буш.
Йивну иблисдиз йирфар,
Хъап салигъарин юруш.

Имандин бахт тув узуз

Мушакъат вуза, Аллагъ, -
Саб хуш аъмал адарзуз...
Мунтазир вуза, Аллагъ, -
Рягъим бахш апин узуз!

Макъсаднаъ бенд духъназа -
Яв разивал тув узуз.
Убцру гъисс къваъ уькъъраза -
Ккитибккру аьшкъ тув узуз.

Гъяйранвалиъ гъарк вуза:
Яв къудрат шулдар ебцуз!
Яв саб Ригъдин эвезнаъ
Шилхъан шулу, фу дебккуз.

Дюн'яйин леззетариз
Дилигру юкв тув узуз.
Иллагъи, яв хуш'вализ
Хас вуй гъиллигъ тув узуз.

Я Иллагъи, я Рабби!
Имандин бахт тув узуз.
Я Рягъману, я Рягъим!
Яв хуш'вал'ан лиг узуз.

Я Иллагъи, я Рабби!
Яв мюридвал тув узуз.
Я Рягъману, я Рягъим!
Ихлас-дикъат тув узуз.

Я иллагъи, я рабби!

Я Иллагъи, я Рабби! Ич аькъибат,
Ич аъмалназ дилигну, яман мапан.
Я Иллагъи! Учуз Сакаратул мавт
Асант апин, аъзабназ лайикъ мапан.

Я Иллагъи, я Рабби! Ич нефс пис ву,
Учу му залумдин хлиъ йисир мапан!
Я Иллагъи! Девир ич зирзбил ву,
Яв назарнаан учу магатлахъан.

Я Иллагъи, я Рабби! Зяиф тлааът
Вушра ич, ривалиъ зяя мапан.
Я Иллагъи! Мягъшариф Яв хуш Къамат
Рябкъру женнетар учуз гъярам мапан.

Я Иллагъи, я Рабби! Ич нукъсанар
Дярякъру уьзриъ учу батмиш мапан.
Иллагъи! Увухъди вуйич кар-бакар,
Дугъри ихтияжар ич пузмиш мапан.

Я Иллагъи, я Рабби! Йик'ру йигъан
Иблисдин улихъ учу ялгъуз мапан.
Я Иллагъи! Учухъди Къур'ан, иман
Юлдаш апин, учу мубтала мапан.

Заки-гъяжи Дашдемиров

Гимихъ

Мягъяммад Мягъяммадов

Мягъяч, Хучбар ва Гъяжитай

Мягъяч: Ассаламу аълейкум, гъюрматлу дустар!

Хучбар: Вааълейкум ассалам!

Гъяжитай: Вааълейкум ассалам!

Мягъяч: Пайгъамбар ꞑ бабкан гъахъи ваз мубарак ибшри!

Хучбар: Чухсагъул. Узуз, му вазли мевлюдер апуб ужу ву, клури гъебхъунзуз.

Гъяжитай: Эй вахтар, вахтар! Йигълан-йигъаз вахтар читин шула, дустар. Хъа учвуз гъебхъунданчвуз, гъамус мевлюдер апуз хай шулдар, клурударра удучивна.

Мягъяч: Узуз сабра аьгъдарзуз, йиз абайира мевлюд апури гъахъну, узурра апидиза. Дурари клурубдиз сабкъан далил адар.

Хучбар: Фици хай шулдар? Гъамкъан гирами Пайгъамбар ꞑ бабкан гъахъи йигъ къайд апуз хай шулдар клуру гафар шулин! Дугъри клурава, читин вахтар дуфна!

Гъяжитай: Узурра мевлюд апуз ккунди азуз.

Мягъяч: Хулаъ мевлюд гъапган, сар йисанкъан думу хулаъ гъярам ляхнар дарапиш, Аллагъди ꞑ хал къаза-балирихъан уьбхюр, клури гъебхъунзуз.

Хучбар: Гъякъ клурава, дуст. Му гафар узурра ихъ имамдикан гъеерхъунзуз. Дугъу мевлюд апуб ужудар ляхнарикан вуйивализ хъанара гизаф далилар гъахъниий.

Гъяжитай: Фу ну нумрайиъ вуш, къваинди адариз, амма «Ас-салам» газатдик мевлюдерикан ужуб макъала кайи.

Хучбар: Ярхлаз гъягъидархъа, магъа ихъ гъулан жигъиларира кмиди, чпи фуклара гъубхуб адаршра, Пайгъамбар ꞑ бабкан гъахъи йигъ къайд дапну ккундар, клура.

Мягъяч: Хъа дурариз фу аьгъяхъа, урус ч'ал'инди саб китаб гъурхну клури?

Гъяжитай: Гъацира ихъ имамди гъапниий, Пайгъамбарин ꞑ багахъ сар касди ширар гъурхган, Дугъаз гизаф къабул гъабхъниий, клури.

Мягъяч: Гизаф гафар апидархъа, уч дапну гъулан жямаят, сакъюдар йигъарилан мевлюд гъапниш, ужу ву, му ляхникан Аллагъра ꞑ,

Пайгъамбарра ꞑ рази шул.

Гъяжитай: Гъякъ клурава, лазим дару гафар гъаз вухъа, гъар кас чан накъвдиъ хъиди, ва, Гъиямат йигъан дурари фу

клуруш, лигархъа.

Хучбар: Магъа гъудгнин вахтра дубхъна, гъачай мистаз гъягъюрхъа. Варитан ужуб вахтнининди гъапну гъудган ву,

клури гъебхъунзуз.

Мягъяч: Гъякъ клурава, гъягъидихъа, ва гъит Аллагъди ꞑ уху гъапу гафаринна аьфв апри!

Газат урхрударин суалариз жаваб туврайир ДУМД- дин экспертний отделин гъуллугъчи Мугъяммад- гъяжи МЯГЪЯМЕДОВ ву

- Гъудган дарапъру кас йивну йикъуз хай шулин? Узуз саспи мусурмарикан гъудган дарапъру кас йикъуз хай шулу кѳури гъеебхъунуз.

- Сар касди гъудган апѳурдар кѳури, думу йивну йикъуз ихтияр адар, фицики думу закурин йигъан, туба дапѳну, гъякъ рякъюз гъюз мумкин ву. Му ляхнар вари Аллагъдин ﷻ амриинди шлудар ву, ва ухъуз аьгъдархъуз, Аллагъди ﷻ думу касдиз фици дибикѳнаш. Гъаци вуйиган, ухъу, эгер шулуш, думу касдиз вягъийр апѳури, гъудган апѳуваликан ктибтури, думу касра гъякъ рякъюхъна хуз чалишмиш духъну ккунду. Хъа имбу вари ляхнар Аллагъдини ﷻ гъитну ккунду. Аллагъ ﷻ варибдикан аьгъюр ву.

- Шариатдин къанунар касибаризтан вуйидар дарин, дарш аьлимаризра, гъуллугъчийризра?

- Шариатдин къанунар варидариз дупну айидар ву, ва думу касиб вушра, ясана гъуллугъчи ва аьлим вушра, саб жюрейин фаркъвал адар.

- Гъюр ипѳуз хай шулин?

- Хай шулу.

- Жвувхъан жвуву туву садакъа ипѳуз шулин (яни шлиз - вуш жарариз садакъа тувурва ва гъадугъахъди думу сатѳиди ипѳурва)?

- Эгер уву садакъа туву кас гъаци апѳуз разиди вуш ясана уву гъадму рази шлувалиин умудлу вуш, ва дугъан ихтияр вуди, думуган хай шулу.

"Аллагъ, Аллагъ!" кѳури Аллагъ кѳваин апѳуз (зикир) хай шулин?

- Хай шулу ва лазимра ву. Я Къур'андиъ, я гъядисариъ "Аллагъ, Аллагъ!" кѳури текрар мапѳанай, хай шулдар, кѳури дибикѳнадар. Гъеле артухъдира кѳархъа, Къур'андиъ ва гъядисариъ гъациб жюрейин зикир апѳуз дих апѳура.

Аллагъ Тааълайи Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): "Яв увукна, кѳваантан Аллагъ ﷻ кѳваин апѳин". Гъадму аятдин аьхириъ дупна (мяна): "Уву Аллагъдихъан ﷻ ярхла духънайидарикан махъан". (Сура "Аль-А,рафа", 205-пи аят). Лапра аьхю мянайин ва ужуб аятди ухъуз Аллагъ ﷻ гъарвахтна кѳваин апѳуз дих апѳура, фицики ухъу Дугъхъан ярхла дархъбан, Думу кѳваинди гъитбан бадали.

Аллагъ ﷻ Дугъан ччвурарикан ясана сифатарикан (лишнарарикан, шартларикан) сабнуб кѳваин апѳури жвуван кѳваъ гъитну ккунду.

Жарануб жюрейин аятдира ухъуз Аллагъдин ﷻ ччвурнан метлебувал кѳваин апѳуз теклиф апѳура (мяна): "Уву яв Первердигарин ччвур кѳваинди гъибт ва гъартерефлуди (бегъемди) Гъадугъахъинди илтѳик!" (Сура "Аль-Музаммилъ", 8-пи аят). Къур'андиъ гъаму жюрейин мяналувал туврайи гизаф къадар аятар а. Гъеле имам Фахру ар-Разийи (думу 30 томракан ибарат вуйи тафсирин (Къур'андин мяна ачухъ апѳувалин) автор ву, бикѳура, фицики "Аллагъ, Аллагъ!" кѳуру гафаринди вуйи зикир "Ла илагъа иллаллагъ" кѳуру гафарин зикиртан багъалуб ву.

Муслимди кѳваин апѳурайи гъякълу гъядисдиъ дупнайиганси, "Гъелелиг жилиин инсанди "Аллагъ, Аллагъ!" кѳури имидикъан гагъди Гъияматдин йигъ улубкъидар". Гъаму гафариан рякъюрариганси, гъадму ччвурниинди Аллагъ Тааъла кѳваин апѳувал - думу лапра къиматлу, Аллагъдиз ﷻ ккуни ляхин ву. Накъшубендийин тѳарикатдин шейхари чпин мюридариз (ученикариз) кми - кмиди Аллагъ Тааълайин Аллагъ кѳуру ччвур кѳваин апѳуз теклиф тувру.

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чъир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакълалу вуйи месэлийрикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз суал аш, зенг апѳинай 8722-63-41-85

Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апѳидича ва ичв гъуллугътар тамам апѳуз зегъмет зигидича.

- Сар касди, жигъил вуйиган ясана яшлу вахтна зина дапѳну, хъасин туба гъапѳиш, гъадму касдиз чав гъапѳу гунагънан жаза тувдин, дарш аьфв апѳидин? Ухъуз аьгъюганси, зина гъапѳуриз гъаму дюн'яйиъ имиди жаза тувну ккунду, ва думу жаза тувбалан къяляхъ чѳивиди гъузул лап читин ву. Гъадмукъан аьхю гунагъ гъапѳу кас анжагъ «астагъфируллагъ» пувалиинди жазайиккан ккудучѳуйкѳан?

- Эгер думу касди, гъапѳу гунагънан кѳваантан швумалвалар дизигну, Аллагъ Тааълайи, думу касдин туба къабул дапѳну, думу жазайиккан азад апѳуб мумкинвал а.

- Мевлюд Пайгъамбарин ﷺ тяриф апѳувал ву. Гъамкъан гирами касдин тяриф дѳпну, гъадму мажлисдиъ жара ксари ктагъу назмар урхуз хай шулин, дарш Пайгъамбарикан ﷺ вуйи назмартан урхуз хай шулдарин?

- Думу мажлисдиъ аьлимарикан, шейхарикан ва жара ужудар ксарикан байтар гъурхну кѳури, гунагъ шлуб фукѳара адар. Аьлимарра пайгъамбарин ирс агълар ву.

- Узу халача садакъади тувунза, хъасин саб къадар вахт арайиан гъубшган, узуз, гъадму халача гъадабгъ кѳури, теклиф гъапѳинийи. Узуз думу гъадабгъуз ихтияр айин?

- Уву садакъа вуди туву мутму гъадму касдихъан гъадабгъуз, ясана фу себебниинди вушра къабул апѳуз карагъат ву. Хъа эгер думу мутму уву жара касдихъан гъадабгъуруш (яни уву садакъади тувурихъан дарди, жарарихъан), душваъ карагъатвал адар, думу гъадабгъуз шулу («Хашияту аль-Курди»).

- Эгер жилири хпириз телефондихъан тѳалакъ тувнуш, думу тѳалакъ гъисаб шулин?

Эгер жилири хпириз телефондихъан тѳалакъ тувнуш, думу тѳалакъ гъисаб шулу, ва гъацира тѳалакъ шулу, эгер жилири кѳажук дибикѳну хпириз улупиш. Амма, эгер жилири телефондихъан тѳалакъ тувбалан къяляхъ, тувундарза кѳураш, хъа хпирин думу тѳалакъдин гафар гъеебхъу шагъид адарш. Хъа эгер му дюшюшнаъ жилири дугъриданна тѳалакъ тувнуш, Гъиямат йигъан дугъу му ляхнин гъякънаан жаваб тувди («Иаьнату Тѳалибин»).

- Эльвира, Саняйт, Зарема, Камила, Заира исламдин ччвурар вуйин, хъа эгер дураар исламдин ччвурар дарш, гъадраар дигиш дапѳну ккундин?

- Камила, Заира, Саняйт аьраб ччвурар ву. Камила кѳуру гафназ бегъемди халис кас кѳуру мяна а, яни ужудар лишнар хас вуйир. Заира багахълуйириин, аьзарлуйириин улукърур кѳуру мянайин гаф ву. Саняйт акв туврур, успагъбир, кѳуру мянайин гаф ву. Хъа Эльвира ва Зарема кѳуру ччвурарикан улхуруш, дураар исламдин ччвурарихъди дигиш апѳуб ужу ву, мисал вуди гъадагъиш, Марьям, Хадижат, Фатѳима, Аьйша ва гъ.ж. ччвурарихъди.

- Жилирихъ хъайи хпир, саб жюрейин тѳалакъра адарди, жарариз швушвди гъушну ва саѳиб вахтналан думу швуваз гъушу жилир кечмиш гъахъну. Никягъ ѳийи алапѳиди думу дишагълийихъан чан сарпи жилирихъна гъюз шулин?

- Сарпи жилири тѳалакъ тутрувди, дишагълийиз жара жилириш швушвди гъягъюз ихтияр адар. Хъа амма думу гъаци вушра гъушнун, дураарин никягъ шулдар ва, дураар багагъ гъахъиган, зинавал гъисаб шулу. Думу жилир кечмиш гъахъиган, дугъхъан сарпирихъна гъюз шулу ва никягъра ѳийи алапѳуб чарасуз дар, фицики сарпири дугъаз тѳалакъ тувундар. Никягъ ѳийи алапѳуз хай шулу, амма фарз дар («Иаьнату Тѳалибин»).

- Садакъа туву саспидари кѳури шулу: магъа узу дугъаз садакъа тувунза, амма дугъу узуз чухсагъулкъан гъапундар! Гъацдар ксарин садакъа къабул апѳурин?

- Садакъа тувувал ужудар ляхнарарикан ву, амма тувбалан къяляхъ тягънийр кирчувал гъярам ву, ва диди думу садакъайин савабра гъибтурдар. Гъацира тягънийр кирчуваликан гъисаб шулу, эгер думу касдин кѳваъкъана чав туву садакъайиз чухсагъул кѳурадар, ясана чаз гъюрмат апѳурадар кѳуру хиялар ади гъабхъиш. Садакъа жвуваз саб хайир, гъюрмат уьбхювал, ясана ад бадали ваъ, хъа Аллагъ ﷻ бадали туврайиб ву. («Хашияту аль-Курди»).

Рузнама

Март

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитѳирхв. Аль-гъишаъ
1	4:51	6:23	12:08	15:12	17:43	19:09
2	4:50	6:21	12:08	15:13	17:44	19:10
4	4:46	6:18	12:07	15:14	17:46	19:13
6	4:43	6:14	12:07	15:16	17:49	19:15
8	4:40	6:11	12:06	15:17	17:51	19:17
10	4:36	6:08	12:06	15:19	17:54	19:20
12	4:32	6:04	12:05	15:20	17:56	19:23
14	4:29	6:01	12:05	15:22	17:59	19:25
16	4:25	5:57	12:04	15:23	18:01	19:28
18	4:21	5:54	12:04	15:24	18:03	19:30
20	4:17	5:50	12:03	15:26	18:06	19:33
22	4:14	5:47	12:02	15:27	18:08	19:35
24	4:10	5:43	12:02	15:28	18:10	19:38
26	4:06	5:39	12:01	15:29	18:13	19:41
28	4:02	5:36	12:01	15:30	18:15	19:44
30	3:58	5:32	12:00	15:31	18:17	19:46